

و مسامحه قطعا در این حد باقی نخواهد ماند». پرونده قتل زهرا کاطمی نیز یکی از پرونده های مناقشه برانگیزی بود که باعث ایجاد خلل در روابط ایران و کانادا شد.

نباید فراموش کرد که حقوق دفاعی متهم در مراحل مختلف رسیدگی به یک اتهام، هم در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و هم در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تضمین شده است. با این همه، در قوانین عسادی گام های لازم و موثری در زمینه تحقق بخشیدن به اصول و اهداف مورد نظر برداشته نشده است.

قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب نیز که اخیرا قدرت اجرایی یافته، در مرحله برخورد ضابطان با متهم در جرایم مشهود، ضرورت رعایت برخی حقوق دفاعی از جمله تفهیم اتهام به صورت کتبی و با ذکر دلایل و آن نیز بلافاصله پس از «تحت نظر قرار گرفتن» متهم را مد نظر قرار داده است؛ لیکن در مرحله تحقیقات مقدماتی به معنای اخص با افزودن موارد بازداشت موقت اجباری متهمان و به ویژه با شناختن این حق برای قضات تحقیق که در صورت تشخیص ترتب «فساد» از حضور و کیل مدافع در جلسات تحقیق از متهم ممانعت به عمل آوردند، به نحو غیر منتظره ای به تحدید حقوق متهم در این مرحله هم از رسیدگی به پرونده کیفری مبادرت ورزیده است. همین امر باعث شده زمانی که حوادثی چون مرگ سینا قنبری رخ می دهد، اطلاعات ضد و نقیض در فضای رسانه ای پر شود و تا مشخص شدن علل حادثه نتوان مانع گسترش شایعه ها شد.

می دانیم که اصل بر ائت حکم می کند که زمانی جرم کسی در دادگاه ثابت نشده است، حقوق و آزادی های او محفوظ بماند؛ بنابراین متهم حق دارد در برابر اتهاماتی که ضابط دادگستری به او نسبت می دهد، از خود دفاع کند. برای دفاع از خود متهم حق دارد از موارد اتهام مطلع شود و تا حضور و کیل مدافع در برابر سوالات ماموران سکوت اختیار کند. متهم خود دارد به محض دستگیری، غیبت خود را به خانواده و نزدیکان اطلاع دهد و از مشاوره پزشک بهره مند شود.

همین مشاوره پزشکی، چه در بحث بیماری های فیزیکی و چه روانی، گره گشای بسیاری از چالش ها خواهد بود؛ امری که ممکن است در خودکشی این جوان ۲۲ ساله نایده انگاشته شده باشد.

در این بین به نقشه علی نقی زاده کوچصفهانی، حقوقدان و کیل دادگستری بر اساس ماده ۱۰۳ آیین نامه حتی الامکان باید ترتیبی اتخاذ شود که احتیاجات درمانی و بهداشتی زندانیان بیمار در داخل زندان تامین شود و در موارد فوری، زندانی بیمار به دستور پزشک یا بهداشتی زندان و اجازه رییس زندان یا جانشین او به بیمارستان اعزام می شود و مراتب باید در اسرع وقت به صورت کتبی به مرجع قضایی ذی صلاح گزارش شود.

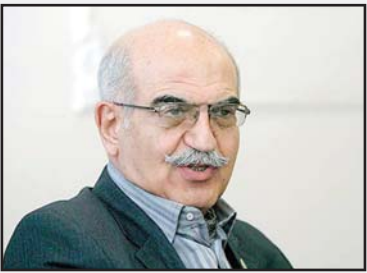
توجه به سلامت روحی و روانی زندانیان نیز امری اجتناب ناپذیر است و نباید به هر دلیل از جمله کثرت بازداشتی ها به آن بی توجه بود. البته این امر که زندانی یا چه وسیله و به چه طریق دست به خودکشی زده است نیز جای اقدام دارد زیرا زمان بازداشت کلیه وسایلی و حتی لباس زندانی گرفته می شود و داشتن حتی بند کفش و کمربند نیز ممنوع است. حال اینکه یک فرد بدون دسترسی به لوازمی که ممکن است تسهیل کننده خودکشی باشد دست به چنین اقدامی زده، جای سوال دارد و مسئولان زندان اوین باید پاسخگوی عدم مراقبت از این فرد باشند.

نماینده تهران دلیل مرگ جوان ۲۲ ساله در زندان را خودکشی اعلام کرد

جان زندانی امانتی در دست مسئولان

مراقب باشیم تجربه تلخ کهریزک تکرار نشود

واجب، بلکه واجب است. متهم سیاسی در پی اصلاح امور و خیر ملک و ملت است و چه بسا پس از یک انتخابات آزاد خود در موضعی قرار گیرد که دیگران را به عنوان متهم سیاسی به دست عدالت بسپارد. تجربه تلخ کهریزک باید همواره به یاد مسئولان انتظامی و اجرایی و امنیتی باشد تا تکرار ناگوار تاریخ موجه نشویم. شایعه این که فردی از زندانیان دستگیر شده جدید به درود حیات گفته یا خودکشی کرده است، باید عکس العمل فوری مسئولان را از نظر اطلاع رسانی و شفاف سازی در پی داشته باشد زیرا در نبود اطلاعات دقیق و موق، بازار شایعه داغ تر و ابعاد آن وسیع تر خواهد شد و در شرایط فعلی این موضوع در هیچ حالتی قابل قبول یا توجیه نیست.

بهمن کشاورز، حقوقدان - در شرایط حاضر و قرن ۲۱، انگیزه زندانی کردن افراد نه فقط تنبیه آن ها، بلکه اهداف دیگری بوده که عبارت است از جدا کردن مرتکب از اجتماع، جدا کردن مطلق فرد مجرم حتی از زندانیان دیگر (در مورد زندانیان خطرناکی که از نظر عقلی ناسالم محسوب نمی شوند)، تنبیه مرتکب (در جرایم غیر عمدی) و بالاخره بازسازی شخصیت زندانی است. در نظام کیفری ما نیز همین موارد ملحوظ بوده است و در آیین نامه زندان ها منعکس شده که ورود در تفصیل مباحث در حوصله این بحث نیست. زمانی گفته بودیم «زندانی در دست حکومت امانت است».

اعتبار این بیان هنوز به قوت خود باقی است؛ به این معنا که زندانی نباید رنج و تعبیش از جدایی از اجتماع و محرومیت از برخی مظاهر ویژه رفاه را تحمل کند. یعنی باید خورد و خوراک، آرامش، خواب، ورزش، ارتباط با عالم خارج و تماس با بستگان و خوششان نزدیک و خوار و آگاهی یافتن از کمترین حد قابل قبول داشته باشد و صرفا قطع ارتباط از عالم خارج، نشانه زندانی بودن او محسوب شود. در فاصله زمانی که آن مطلب را گفتیم تا امروز، اتفاق جدیدی هم

بازداشت وی تحت نظارت سعید مرتضوی، دادستان وقت تهران انجام گرفت و در حالی که مدت ۱۸ روز در بازداشت به سر می برد، در ۲۰ تیر به دلایلی که مورد دعای زیادی بوده است، می رود. کمیته بررسی و تحقیق مجلس وقت در مورد قتل زهرا کاطمی در گزارش خود، قاضی مرتضوی را به عنوان

بازداشت وی تحت نظارت سعید مرتضوی، دادستان وقت تهران انجام گرفت و در حالی که مدت ۱۸ روز در بازداشت به سر می برد، در ۲۰ تیر به دلایلی که مورد دعای زیادی بوده است، می رود. کمیته بررسی و تحقیق مجلس وقت در مورد قتل زهرا کاطمی در گزارش خود، قاضی مرتضوی را به عنوان

بازداشت وی تحت نظارت سعید مرتضوی، دادستان وقت تهران انجام گرفت و در حالی که مدت ۱۸ روز در بازداشت به سر می برد، در ۲۰ تیر به دلایلی که مورد دعای زیادی بوده است، می رود. کمیته بررسی و تحقیق مجلس وقت در مورد قتل زهرا کاطمی در گزارش خود، قاضی مرتضوی را به عنوان

خودکشی کرده است. نماینده مردم تهران ادامه داد: این موضوع را به دفتر آقای لاریجانی هم اطلاع دادیم. در چند روز اخیر در پیگیری های متعدد با قوه قضاییه، وزارت اطلاعات و نیروی انتظامی خواستار این بودیم که نظارت کامل و دقیقی بر جوانانی که در این ناآرامی ها بازداشت شده اند، داشته باشند و اگر این افراد در تخریب اموال نقشی نداشتند، آزاد شوند. عضو فراکسیون امید در پاسخ به این پرسش که آیا نمایندگان تهران در خواستی برای ملاقات با این بازداشت شدگان داشته اند، اظهار کرد: روز گذشته به همراه برخی از نمایندگان مجلس همچون خانم ها سلحشوری و سعیدی و آقای موسوی جلساتی با افرادی که نماینده دانشجویان بازداشت شده بودند، برگزار کردیم. همچنان پیگیر این موضوعات هستیم اما تاکنون و تاجایی که اطلاع داریم، درخواستی برای ملاقات داده نشده است.

مرگ های خبر ساز

البته این اولین بار نیست که یک فرد بازداشتی فوت می کند و مرگ او خبرساز می شود. حال اتهام او هر چه که باشد، زمان مرگ او با حوادث و ناآرامی های اخیر همراه بوده است که همین امر سبب خبرسازي های فراوان شده است. اگر چه دلیل مرگ سینا قنبری خودکشی اعلام شده، اما افکار عمومی همچنان از مرگ های سابق در بازداشتگاه هایی چون اوین و کهریزک آسیب دیده است و با حساسیت اخبار مربوط به سرنوشته بازداشتی ها را به امید عدم تکرار واقعی چون مرگ های کهریزک، ستار بهشتی و زهرا کاطمی دنبال می کند.

در جریان اعتراض ها به نتایج انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ بود که تعدادی از بازداشت شدگان به بازداشتگاه کهریزک در جنوب تهران فرستاده شدند و در آنجا چند نفر به دلیل ضرب و جرح و وضعیت نامناسب بازداشتگاه جان خود را از دست دادند. اتفاق ناگوار دیگری در نهایت به تعطیلی این بازداشتگاه انجامید و دادستان وقت را برای همیشگی از قضاوت و تصدی امر قضا محروم کرد و بعد از گذشت بیش از هشت سال، بالاخره سعید مرتضوی در رابطه با مرگ روح الامینی مجرم شناخته شد.

پرونده مرگ ستار بهشتی نیز از جمله موارد پرسرصدایی بود که در سال ۹۱ رخ داد، او در تاریخ ۱۹ آبان ۱۳۹۱ توسط نیروهای پلیس فتا (پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات) به اتهام «اقدام علیه امنیت ملی از طریق فعالیت در شبکه اجتماعی و فیسبوک» بازداشت شد و ۱۳ آبان در بازداشت پلیس امنیت فوت کرد و سخنگوی وقت دستگاه قضا در توضیح مرگ او گفت: در روز ۱۳ آبان پلیس اعلام کرد که «برای وی ناهار برديم اما فهميديم او فوت کرده است». در نهایت این پرونده پس از کش و قوس های فراوان در ۱۶ مرداد ۱۳۹۶ منجر به صدور کیفرخواست با اتهام قتل شبه عمد برای یکی از ماموران پلیس فتا شد، قاتل به سه سال حبس تعزیری، دو سال اقامت اجباری (تجید) در نقطه معین و ۷۴ ضربه شلاق محکوم شد. اولیای دم ستار بهشتی به این موضوع اعتراض کردند و پرونده برای اظهار نظر به دادگاه عمومی ار جاع شد و این مرجع با رد ادعای اولیای دم، در نهایت نظر دادستانی مبنی بر شبه عمد بودن قتل ستار بهشتی را تأیید کرد.

زهرا کاطمی، خبرنگار ایرانی و کانادایی تبار بود که در مسافرتی به قصد تهیه گزارش در ایران، هنگام ناآرامی ها و اعتراضات دانشجویی، به جرم به عکسبرداری حین تجمع برخی از خانواده های زندانیان در مقابل زندان اوین، بازداشت شد.

وحیده کریمی

حقوق شهروندان ایجاب می کند که عاملان نقض قوانین کیفری که به نوعی مضر به حال جامعه اند، دستگیر و محاکمه شوند اما همین حقوق شهروندی برای متهمان و افراد در بازداشت موقت حقوق مصرحی را وضع کرده تا متهم در پناه قانون و رسیدگی عادلانه قضایی بتواند از خود دفاع کند و از هر گونه آسیب فیزیکی و روانی در امان باشد.

دستگیری نیز باید در چارچوب مقررات و با رعایت اصول خاصی صورت گیرد. نگهداری متهمان تحت نظر ضابطان دادگستری در جرایم مشهود از مراحل مهم فرآیند رسیدگی قضایی است. ضابط دادگستری که تحت ریاست و نظارت دادستان باید به تحقیق درباره جرم و دستگیری متهم اقدام کند در جرایم مشهود از اختیارات گسترده ای برخوردار است، در این گونه جرایم ضابط دادگستری می تواند حداکثر مدت ۲۴ ساعت متهم را تحت نظر قرار دهد و پس از گردآوری دلایل، او را نزد مقام قضایی حاضر کند. طی این مدت قرار نیست متهم در شرایطی قرار بگیرد که منجر به فجایع کهریزک شود یا شرایط اقدامی چون خودکشی برای فردی در بازداشت فراهم شود. سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی طبق ماده ۱۸ آیین نامه این سازمان مسئول نگهداری زندانیان است که همین امر به معنای نقش حفاظت و نگهداری نه فقط زندانیان بلکه مراقبت از متهمان تحت قرار بازداشت هم هست.

در روزهای اخیر متعاقب اعتراضات خیابانی و اغتشاشات در کشور، شاهد موج گسترده ای از بازداشت افراد مختلف که گفته می شود اکثریت قیاسی جوان جامعه هستند، بودیم. در این رابطه حسین ذوالفقاری، معاون امنیتی وزیر کشور، روز دوشنبه، ۱۱ دی گفت که بیش از ۹۰ درصد کسانی که در ناآرامی ها دستگیر شده اند، جوان و نوجوان هستند که میانگین سنی آن ها زیر ۲۵ سال است و قاطبه آنان سابقه دستگیری و بازداشت قبلی ندارند.

حال با توجه به حجم بالای بازداشت ها و بازداشت دانش آموزان و دانشجویان بسیار، کمتهای برای پیگیری وضعیت بازداشت شده ها در مجلس شورای اسلامی تشکیل شد و اکنون همین کمیته از مرگ یک جوان ۲۲ ساله در اوین خبر داده است که برخی رسانه ها این فرد را متهم در قاچاق مواد مخدر اعلام کرده اند و برخی او را از بازداشتی های روزهای اخیر معرفی کرده اند. فارغ از نوع اتهام، نباید فراموش کرد آنچه که اهمیت دارد، وظیفه سازمان زندان ها در نگهداری و مراقبت از زندانیان است و نوع اتهام دلیلی برای اهمال در نگهداری و ممانعت وقوع حادثه ای چون خودکشی نیست.

علت مرگ را خودکشی اعلام کردند

در تأیید خبر مرگ جوان ۲۲ ساله در زندان، طیبیه سیاوشی، نماینده مردم تهران اعلام کرده است که پس از پیگیری از مراجع مربوطه به وی اعلام شده علت فوت جوان ۲۲ ساله در زندان اوین، خودکشی بوده است. وی در رابطه با اقدامات انجام گرفته توسط نمایندگان مجلس نیز گفته است: این موضوع را از وزارت اطلاعات و نیروی انتظامی پیگیری کردم که اعلام شد این فرد جوان ۲۲ ساله، دیپلمه ای بود که توسط نیروی انتظامی بازداشت و تحویل دستگاه قضایی شده است. طبق اطلاعی که به من داده شده، این فرد در زندان

گزارش ۲

رییس قوه قضاییه در مورد افراد دستگیر شده در تجمعات اعتراضی اخیر در کشور:

حساب افراد اغفال شده در آشوب ها از سایرین جداست

می کند و در واقع آن را مورد سوءاستفاده قرار می دهد. این اقدام آمریکا در حالی بود که اولاً از منظر حقوق و عرف بین الملل، امور داخلی کشورها هیچ ارتباطی به شورای امنیت سازمان ملل ندارد و ثانیاً اعتراضات و حوادثی به مراتب بزرگتر از آشوب های اخیر در ایران در کشورهای نظیر فرانسو خود امریک را بخاطر خادمالهائی از تشکیل چنین جلساتی نبوده است.

مدیریت صحیح و شفاف پیام رسان ها

رییس قوه قضاییه نگاه آبرازی آمریکا به شورای امنیت برای رسیدن به خواسته های نامشروع خود را تاسف بار دانست و اظهار کرد: نکته برجسته ماجرا این است که آمریکا با وجود این اقدام خلاف قاعده و عرف، هیچ نوبدهمفکر و هم نظری پیدا نکرد و متحمل شکستی مفتضحانه شد. آمریکایی خواست با طرح موضوع در شورای امنیت و تنظیم یک بیانیه یا قطعنامه محکومیت علیه ایران، فشارهای خود علیه جمهوری اسلامی را تشدید کند و با دیگر ملت ما را تحت فشار قرار دهد گرچه مردم مایه خوبی باین حرکات ایذائی آشنا هستند اما این شکست مفتضحانه باید برای آمریکا و انداب آن مایه عبرت شود.

املی لاریجانی در ادامه به نقش مخرب فضای مجازی در جریان حوادث اخیر اشاره و تصریح کرد: همه دیدیم که پیام رسان های و ناوشناسان و کانال های بدون شناسنامه و مجرمان آزاد چگونه در این حوادث ایران دشمن بودند. نظر دستگاه قضایی مکرر آرد باره پیام رسان ها و شبکه های اجتماعی به صورت شفاف اعلام شده است. مافیل به مدیریت صحیح و شفاف پیام رسان ها هستیم به گونه ای که ابزار برای اقدامات برخلاف امنیت کشور نباشند.

مواقف بستن فضای مجازی نیستیم

رییس قوه قضاییه با توضیح بیشتر در این زمینه خاطر نشان کرد: در حوادث اخیر دیدیم که کانال های مدعی دفاع از حقوق بشر و افزایش حقایق چگونه به کانال های مروج خشونت و محرک آشوبگران تبدیل شدند. تاجایی که ساختن بمب آموزش می دادند و افراد فریب خورده را به آتش زدن مساجد و مسجینه ها تخریک می کردند. بر همین اساس ما معتقد نیستیم که فضای اینترنت بسته شود یا پیام رسان های اجتماعی کلا مسدود شوند بلکه می گوئیم فضای مجازی باید فضایی شفاف و با رعایت امنیت اجتماعی و ملی و همچنین در حوزه وقوع جرایم، پاسخگو کشور در زمینه مدیریت فضای مجازی دانست و گفت: وجود این میزان

اطلاعات در دست بیگانگان صدر صدر خلاف امنیت ملی کشور است. ما از مسئولان مودکامی خواهیم که این مسیر اصلاح کنند. البته این به معنای بستن فضای اینترنت یا پیام رسان هائ نیست بلکه باید این فضا تحت ضابطه و قانون باشد.

املی لاریجانی بیان اینکه بعید می دانم در هیچ کشوری اجازه دهند که فضای مجازی شان این گونه بدون حساب و کتاب باشد، از عملکرد برخی مسئولان در روزهای گذشته نیز انتقاد کرد و یاد آور شد: ما این را نمی پذیریم که دولت مقتدر جمهوری اسلامی که توانست داعش را در سوریه و عراق و یمنیکتر کند، در حوزه مدیریت فضای مجازی از مدیر یک پیام رسان فقط تقاضا در خواست کند که اقدامی را انجام دهد و یک کانال را مسدود کند.

امیدواریم با اقدام به موقع مسئولان، نیازی به دستور قضایی نباشد

رییس قوه قضاییه نیز به ضوابط و قانونمندی برای مدیریت فضای مجازی راهمندان قوانین راهنمایی و ترافیک کشور ضروری دانست و در پایان تأکید کرد: دستگاه قضایی به وظیفه خود در راستای مقابله با اقدامات خلاف امنیت و تکلیب جرایم در فضای مجازی عمل خواهد کرد و توقع ما از وزارت ارتباطات و سایر دستگاه های مربوطه این است که به موقع وظایف قانونی خود را انجام دهند تا شام. نیازی به صدور دستور قضایی نباشد.